

SVEĆENIČKA BRIGA ZA OSOBE PRIKRACENE OD ŽIVOTA UNUTAR ZAJEDNICE

Marko MAJSTOROVIC

Trideset dva kućna broja od župe leži kuća Ruže P. Već pet godina leži nepomična. Sama. Nema nikoga svoga. Susjeda joj »za ljubav« dođe ujutro naložiti vatru. U podne donese nešto od svog ručka. Navečer zaključava vrata.

I sad razmišljam: Što si ona može misliti? Ovdje u župi živim ja i sedam tisuća mojih župljana. Mi kažemo da vjerujemo Kristovim riječima: »Što učinite jednom od moje najmanje braće, meni ste učinili«, a ona pokraj nas leži danima osamljena, tješeći se »Gričkom vješticom«, ili starim novinama u koje joj je susjeda donijela zamotan kruh.

Biblijsko-teološki temelj

Prolistamo li stranice Sv. pisma i saborskih konstitucija, jasno ćemo razabrati Kristovu volju: svećenik treba da širi istinu i ljubav.

Sjetimo se slanja apostola. Svjedočanstva sv. Luke: »Et coepit facere et docere«, parabole o bogatašu i Lazaru; blaženstva, slike o konačnom sudu.

Pastoralna konstitucija »Gaudium et spes« kaže odmah na početku: »Radost i nada, žalost i tjeskoba ljudi našeg vremena, *osobito siromašnih i onih koji trpe*, jesu radost i nada, žalost i tjeskoba također Kristovih učenika, te nema uistinu ničeg ljudskoga a da ne bi našlo odjeka u njihovu srcu« (GS 1).

Ako Crkva to osjeća za cijeli svijet, koliko više mora osjećati za članove unutar župne zajednice.

Štoviše, i dogmatska konstitucija »Lumen Gentium« kaže: »Crkva pokazuje ljubav prema svima koji su *ožalošćeni* uslijed ljudske slabosti dapače u siromasima i patnicima vidi sliku svoga siromašnog i trpećeg Ustanovitelja, nastojeći da olakša njihovu oskudicu, nastoji da u njima služi Kristu« (LG 8). — Dakle, služeći patničkim članovima svoje zajednice, služimo samom Kristu.

Ne smijemo zaboraviti da ćemo i mi svećenici biti suđeni prema onomu: »Bio si gladan, vi ste me nahranili«, ili: »Bio sam gladan niste me nahranili«.

Činjenica je da danas ljudi osjećaju osamljenost i u materijalnim brigama, a još više na duhovnom području. Iznijet ću pred vas što

smo mi učinili da povežemo našu župnu zajednicu, kako smo se angažirali oko *siromaha, bolesnika, staraca, rastavljenih, udovica, kućnih pomoćnica, nevjenčanih, brojnih obitelji, malenih, intelektualaca, nepoučenih u vjeri*.

Znamo također i za ono iz Jakovljeve poslanice: »Ako su neki brat ili neka sestra goli i nemaju svagdašnje hrane, i netko im od vas rekne: Idite u miru, utoplite se i nasitite se, a ne dadnete im ono što im je potrebno za tijelo, što to koristi!«

Dobro znamo da je Krist Gospodin prvo nahranio ljude *kruhom zemaljskim*, a onda im govorio o *nebeskom kruhu*.

Dobro je da se zamislimo u ono što je na nedavnom sastanku »Pro Civitate Christina« rekao bivši sekretar KP Francuske Roger Garaudi: »Kršćani trebaju paziti da ne bi molitva postala alibi za bijeg od određene socijalne odgovornosti« (Družina str. 16).

Konkretno: Ja ne mogu mirno spavati ako znam da u mojoj župi ima ljudi koji nemaju osnovna sredstva za život. Tu svijest moramo razviti i kod svojih župljana.

Osnovni princip na koji osobito moramo paziti jest: *biti svima sve, radovati se s onima koji se raduju, plakati s onima koji plaču!* Svakom pokazati onu brigu i onu ljubav, *koja je baš njemu potrebna i na onaj način kako će njemu stvarno odgovarati*, tj. konkretno i osobno, a opet tako da ne povrijedimo prava drugih članova župne zajednice.

Moramo se brinuti da Riječ Božja dopre do svakog člana naše zajednice, ali isto tako da zajednica, župna obitelj nikako ne smije dopustiti da jedan obiluje, a drugi glada.

Dakako, s druge strane, ta naša briga neće biti naivno pomaganje, da jedni rade, a drugi ljenčare, nego *stvarna razborita pomoć*.

Mi moramo znati zagaziti u blato života. Suočiti se sa svim problemima svoje braće. I danas ljude najviše odbija ako se pravimo gospoda ili ako se brinemo samo za sebe.

Naša će briga ići u prvom redu za tim da se uz pomoć drugih članova župne obitelji takvi članovi župne zajednice osposobe za samostalan rad i privređivanje onoga što je za život potrebno; ali će im se pružati *stvarna pomoć* dok se to osposobljavanje ne postigne.

Jasno je da svećenik-župnik ne može sam sve učiniti. Zato je njegova prvotna briga da prikladne članove župne zajednice uključi u taj rad, da osposobi laike.

Više sam godina mislio: Pa koga ja mogu za to izabrati, jednostavno nemam sposobnih laika za taj posao... No treba *početi* s onima koje imamo i kakve imamo.

I doista. Ispočetka nije išlo skoro nikako. Čovjek misli da je to u našim prilikama neostvarivo. Nalazimo se pred dilemom: ili da sve sam učinim — što je nemoguće — ili da to područje jednostavno pustimo po strani. No kad Sabor kaže da laici imaju misiju, onda će dobiti i milost za nju. Zato treba pokušati. Kad sam rekao mladima o onoj starici, otišli su odmah.

Godinama sam nastojao *razviti svijest suodgovornosti i brige mladeži* i djece za siromašnije članove župne zajednice i za starce i bolesnike. Tako su tri djevojke kroz nekoliko godina subotom išle oprati podove i pospremati (sad već pokojnoj starici). Osamdeset joj je godina bilo, a toliko i njezinom mužu, koji je kuhao za njih dvoje. Koliko je

radosti to unijelo u te osamljene starce. A kako je pozitivno utjecalo to na ove djevojke. Ili kako je bio sretan onaj mladić koji je odvezao peć i ugalj osamljenim starcima. Treba odgajati mlade da znaju dati svoj doprinos za braću.

Mi župnici često vidimo takvu bijedu za kakvu čovjek ne može vjerovati da postoji tu pokraj nas. Fizička i moralna bijeda često idu zajedno.

Sjećam se starca u jednom zaseoku, ležao je sam danima na istru-loj slami. I kad sam došao, naložio vatru i skuhao čaj, suze mu se caklile na očima.

Ili ona gluha starica i slijepa Roza — kako su bile zahvalne kad sam pol sata sjedio i slušao njihove tužaljke.

Dakle: treba početi sam i postepeno druge uvoditi u ovu konkretnu brigu za siromahe, starce i bolesnike.

Suradnja časnih sestara

Ovog Božića sestre su obišle oko 120 staraca i bolesnika. Upoznale su ih, a na dan božićne ispovijedi u njihovoj ulici jedan franjevac i ja redom smo obilazili jednog po jednog. Na tom putu dođe mi misao: Vidiš, dolazi Božić, svi će se radovati. Doći će u Crkvu i oni koji preko cijele godine ne dođu, a oni svi odreda govore: »Samo da mogu u crkvu« — a ipak neće moći. Zato sam odlučio prirediti im bogoslužje riječi u njihovim kućama.

Neposredno prije Božića sestre su načinile 150 paketića. Rasporedili su se sa djecom i obilazili su starce i bolesnike po župi. Čestitali su im Božić u ime cijele župne zajednice. Djeca su otpjevala nekoliko božićnih pjesama. Starci su gotovo odreda plakali od ganuća.

Kod blagoslova kuća jedna starica mi veli: »Znate da sam plakala. Tako volim božićne pjesme, a već ih godinama nisam čula. Sto puta vam hvala.«

Mislio sam: Bože moj, kako je malo potrebno da se donese velika radost tim patničkim i osamljenim ljudima. Jedan starac mi je rekao: »Ma, da i niste ništa poslali, ali da misli netko na mene, e to me je tako obradovalo.«

Već nekoliko godina za starce i bolesnike upriličili smo jedanput ili dvaput godišnje prijevoz u crkvu. Kad je vrijeme lijepo i toplo, župljani koji imaju aute prevezu ih u župu. Mnogi od tih staraca i bolesnika koji su pratili gradnju crkve i mislili da je neće nikada vidjeti, sad su je ipak ugledali.

U crkvi je bilo sve kratko. Molitva vjernika posebno adaptirana za njih. Gotovo su se svi pričestili. A onda mala zajednička zakuska u župnoj dvorani.

Za taj dan došla je grupa od desetak bogoslova. Jedan bogoslov s puno ljubavi, topline, i poštovanja izrekao je kratki duhovni nagovor, a onda dodao: »Mi smo umorni od ispita, ali vas želimo jednostavno *razveseliti, razvedriti i nasmijati*.

Da vam je bilo vidjeti ta staračka i ispaćena lica kako su se preobrazila. Kako su se od srca smijala. — Emisija za bolesnike, makar pismo, nešto da vide da mislimo na njih.

Udovice

Već prvih godina kad sam postao župnik, razmišljao sam: trebalo bi dati smisao i pravo mjesto u Crkvi i udovicama. I uvijek me nešto spriječilo da se nisam ozbiljnije zamislio u taj problem, koji je još akutniji bio neposredno iza rata.

Odnedavna me ipak nešto potaklo da nešto pokušam u tom pogledu.

Dvije nedjelje prije najavio sam: U drugu nedjelju u 15 sati sastanak za udovice. Obrazložio sam im da smo kroz godinu posvetili neke pojedine nedjelje pojedinim staležima: djeci, mladeži, majkama, očevima, starcima i bolesnicima, pa je sad opravdano da posvetimo jednu nedjelju udovicama o kojima sv. Pismo izričito govori: »Pobožnost je pred Bogom i Ocem ova: Brinuti se za sirote i udovice i pomagati ih u njihovim potrebama.« Sastalo ih se oko tridesetak. Mislile su da će to biti samo neka pobožnost, i u redu.

No kad su iza duhovnog dijela (u kojem sam im rekao kako Crkva njih stavlja u isti red s djevicama i kako one mogu veoma blagotvornu ulogu odigrati u župi!) sestre sjele među njih i zapjevale s njima nekoliko starih crkvenih pjesama, zatim »Pastirice, mlado i milo«, »Lijepa naša« i druge, vidjelo se kako su se opet ova ispaćena lica razvedrila.

Poslije su rekle: U grlu me steglo kad sam došla kući i svojima pripovijedala. A jedna druga, koja je već dvadeset godina bez muža, poslije je kazala: »Kao da su me tri noža probola kad sam čula pjesmu 'Lijepa naša', nisam je čula od 1935. godine.«

Neke su od njih pripovijedale (udovice još od rata) kako su se krvavo borile da sačuvaju svoje udovištvo. Tako jedna veli:

»Ostala sam udovica s 29 godina. Bilo je užasnih napasti, ali nikad nisam okaljala svoje udovištvo, nikad se nisam iznevjerila svom pokojnom mužu.«

I njima je priređena mala zakuska, a one u svojoj plemenitosti vele: »Da smo to znale, mi bi nešto ponijele, ali mi ćemo vam to već nadoknaditi.«

Kućne pomoćnice

Pretprošle nedjelje navijestio sam da će slijedeća nedjelja biti posvećena kućnim pomoćnicama. Poslije sv. mise dođe starija žena, kućna pomoćnica, i veli:

»Velečasni, hvala vam što se i za nas brinete.« I donijela mi dva sira i kutiju napolitanki.

Na tom sastanku čuo sam nekoliko karakterističnih stvari. Svima im je zajednička teškoća: osjećaj da su u tuđoj kući. Strah da »gazde« neće biti zadovoljni i slično.

Jedna veli da je godinu dana bila gotovo gladna od straha da ne bi rekli da puno jede.

No trijezno prosuđuju: Nije lako ni »gazdama«. Svoju kuću povjeriti drugome, uvijek imati u kući nekoga tko nije njihov. Zato je daleko bolje da se ne bude stalno u kući. Sve se one brinu za djecu. Jedna od njih veli drugoj da bi na drugom mjestu imala preko 50.000 starih dinara mjesečno. Ona odgovara: Neću! Što ću ići na dvoje, kad

ovdje imam četvero. A djeca su tako pametna i zlatna. Srasla se s njihovom obitelji što se je mogla bolje. Bilo je tu razgovora i o tome koliko koja sprema soba i slično. Bile su sretne da se imaju gdje sastati i porazgovarati o onome što baš njih tišti.

Rastavljeni

Posebno je teška i delikatna briga za rastavljene. Obično dok je stvar »još svjež« dade se nešto učiniti da se brak spasi, a u naročito teškim slučajevima barem nevinoj stranci treba pomoći da nađe smisao za život i rad za svoju djecu ako ih ima, ako li ne, u karitativnom radu u župnoj zajednici.

Mudra strpljivost i razumijevanje može mnogo toga popraviti. Sjećam se dobro, došla je žena:

»Ja ću se ubiti. Radila sam. Doškolovala muža. Kupila mu motor. I kad je sve bilo gotovo, on se povezao s drugom na motoru, a ja idem pješke kući s posla. Kad je došao kući, spakovao stvari i otišao.« I ne znam kako mi je došlo: »Gospodo. Uzmite kao da vam je izgorjela kuća. To je činjenica. I sad počnite od početka.« Kasnije je počela kupiti djecu i za njih se brinuti. Spremala ih je za krštenje i za prvu sv. pričest. I našla je smisao svome životu. Danas je ovdje u Zagrebu. Vodi prihvatilište za studentice. Dakako da svaki slučaj nema ovakav, ako se može tako nazvati, »happy and«.

Brojne obitelji

Mislim da su na poseban način danas moralno ugrožene obitelji s brojnijom djecom. Kad čujemo samo njihove tužbe, kako se prema takvim majkama, napose kad su u blagoslovljenom stanju, postupa u poduzeću, na ulici, na selu, onda zaista takve obitelji zaslužuju posebnu moralnu i materijalnu potporu, dakako ne omalovažavajući drugih obitelji. Svaka obitelj ima svoju vrijednost.

U tom smislu organizirali smo u župi već nekoliko godina godišnji susret obitelji s brojnijom djecom. Povremene biltene, koje oni sami uređuju. Nekoliko kamiona odjeće podijeljeno je najvećim dijelom takvim obiteljima. Napose nastojimo *da im pomognemo da budu na moralnoj visini, da im se ne može predbacivati (što se nekad s pravom nekima predbacuje): »nakupili su toliku djecu, a kako su odgojena?«*

Duhovno prikraćeni

Možda danas imamo manje materijalno i fizičko prikraćenih članova u našim zajednicama nego onih *duhovno prikraćenih*.

I zato dok župnik vodi brigu oko siromašnih i trpećih članova svoje zajednice, dotle će u isto vrijeme voditi brigu za one koji se nalaze nepomični u grijehu.

Nerođeni

Dnevno blizu 1.000 Hrvata i Hrvatica. Za dvadeset i pet godina to bi bili liječnici, inženjeri, seljaci, svećenici...

Kao prvu brigu ove vrste spomenuo bi samo nerođenu djecu u prvim godinama života.

Ako znamo da dijete s prvim časom začeca dobiva život i neumrlu dušu, onda znači da su i oni indirektni članovi naše zajednice, jer su djeca članovi te iste zajednice.

Zato smo nastojali da svaka majka i otac *vide* i na dijapozitivima stvarne embrione od 2 do 3 mjeseca. I to je imalo snažan učinak. Jednostavno su rekli: »Pa mi smo mislili da to još nije 'živo', a gledaj već ima ruke, oči, uši — sve.« Mislim da je malo takvih koje bi u punoj svijesti išle ubiti svoga vlastitog sina ili kćer i zato im treba *pokazati* istinu.

Predškolska djeca

Slično je i s djecom u prvim godinama života, pa sve do početka škole. Mi smatramo da je briga za odgoj uopće i posebno za vjerski odgoj stvar roditelja. I jest. Ali kako će poučavati ako sami nisu poučeni. Dakle, mi im moramo pomoći da *na vrijeme* pouče i odgajaju svoju djecu. Znamo iz psihologije da su prve godine najdragocjenije.

Prije par dana bila su kod mene djeca od 2 do 6 godina. Prvo sam se malo s njima igrao, pregledali smo što ima u mojoj »vitrini«. Najednom jedan od njih počne pjevati »Krcmarice, donesi mi vina«. I svi oni manji, začudo, znali su cijelu pjesmu.

Tražili su od mene da im prikažem film. Bio sam u dilemi što da im prikažem. Već su sve vidjeli što imam. Ovih dana sam dobio film o Vianneya. Što će oni od toga razumjeti? Nastojao sam što više »razdrobiti«.

Kad smo došli do slike gdje Vianey leži na dasci s komadom drveta pod glavom, jedna djevojčica upita: »A zašto on leži tako na zemlji?«

»Pa vidiš, kao što je Isus za sve nas trpio, tako je on htio trpjeti i ujedno moliti da se obrate njegovi župljani.«

Kad smo došli do zadnje slike gdje svetac leži u pozlaćenom lijesu, upita dječak:

— Zašto on leži u takvom lijesu?

— Zato što je svet!

— A možemo li i mi biti sveti?

— Možete. — I dalje se nastavlja dijalog. Na kraju kad smo molili: »Dragi Bože, daj da budem svet, mali je dodao: »Dragi Bože, daj da svi ljudi budu sveti.«

U tu svrhu već se petnaest godina trudim da roditeljima dozovem u pamet da djeca u predškolskoj dobi, koja već znaju »Marjane« i »Krcmarice, donesi mi vina« trebaju znati i nešto više osim »Terezijo Malas«, i točka, ili niti to.

Koliko sam uspio, ne znam. Ali neću odustati od toga mučnog napora. No ne samo na taj način da im govorim »kako bi to trebalo«, nego sam za roditelje umnožio svakih 14 dana po jednu zanimljivu katehezu, koju trebaju samo pročitati i prepričati predškolskoj djeci. Možda će ipak barem jedan postotak početi to prakticirati.

Intelektualci

Postoji još jedan problem. U Slav. Brodu ima već nekoliko fakulteta. Neosporno je da ljudi s fakultetskom naobrazbom igraju veoma važnu ulogu u životu jedne župe i naroda.

Zato smo zajedno svi brodski župnici upriličili prijateljski susret s manjom skupinom intelektualaca.

Bila je to atmosfera vrlo prijateljska. Svi su žalili što se to nije i prije ostvarilo. Željeli su da se od vremena na vrijeme to ponovi.

Poznato je npr. kako p. Barbarić okuplja jedanput mjesečno intelektualce. I svi se slažu da je to »organska« duhovna potreba za njih u današnje vrijeme.

Mislim da je od velike koristi dopisni tečaj (što ga organizira Centar za informacije osječkih župa) za vjersku i duhovnu izgradnju intelektualaca.

Isto tako smo počeli razgovore sa studentima po manjim grupama (od 4 do 5). Nevjerojatno kako postavljaju duboka teološka pitanja kao i pitanja o osnovnim pojmovima kršćanskih istina.

Spomenuo bih još samo posebnu brigu za očeve, zatim za umirovljene svećenike i svećeničke i redovničke majke. Možda bi i njima trebalo više specijalne i adaptirane brige pokazati.

Briga za braću u tuđini...

Za široku vjersku i moralnu pouku izdajemo tjedno obiteljsku katehezu, a za spašavanje nevinih života, nerođene djece, širimo materijal koji govori o tome strašnom problemu i dijafilmove koji jasno govore da se i fizički radi o potpunom ljudskom životu, odnosno biću.

Za pomoć majkama u pouci i odgoju predškolske djece dvotjedno izlazi jedna kateheza po psihološkoj metodi.

Za studente i intelektualce šaljemo materijale dopisne škole Centra za informacije osječkih župa.

Pastoralna korist

Ovakav rad donosi samom svećeniku najveću utjehu i radost. Tako je malo potrebno da se velika radost i malo ohrabrenje unese u srca članova unutar zajednice koji su na razne načine prikraćeni od života.

Svećenici tako postaju velika duhovna snaga u općem apostolatu župe. Njihova smirenost i vedrina pozitivno djeluju na cijelu obitelj u kojoj se nalaze.

No na poseban način velika je korist od briga za ovakve članove župne zajednice, za djecu i mladež, koji aktivnim sudjelovanjem u služenju bolnim udovima Otajstvenog Tijela Kristovog doživljavaju velike radosti, postaju svjesni svoje suodgovornosti za svoju braću i na taj način se najbolje spremaju da svjesno preuzmu ulogu koju im je Krist namijenio po krštenju i o kojoj Sabor isto tako govori.

Za »široku potrošnju«, tj. za one koji ne dolaze u crkvu (a koji se smatraju katolicima) nastojimo tjedno ili svakih 14 dana izdati sažete kratke pouke koje nazivamo »Jedan dobar nedjeljni ručak«.

ZUSAMMENFASSUNG

Der Vorträger sprach von der Sorge des Priesters um die Kranken, die Alten, die Witwen, die Geschiedenen, die Haushalterinnen usw. Er gab für so eine Tätigkeit auch eine biblische Unterlage. Er illustrierte den Vortrag mit vielen interessanten Beispielen so dass man ein sah, dass der Vorträger selbst für diese verlassenen Menschen viel arbeitet.